

Yttrande angående Remiss av Energimarknadsinspektionens rapport med förslag för genomförande av EU- lagstiftning på elmarknadsområdet när det gäller oberoende aggregatorer

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker förslagen i rapporten som öppnar upp för flera alternativ för aggregatorer att komma in på elmarknaden, dels en balansansvarsmodell med flera balansansvariga kopplade till samma uttags- eller inmatningspunkt och dels en modell där aggregatorn tar ekonomiskt ansvar för de obalanser aggregeringen orsakar genom ett system för ekonomisk kompensation mellan parter. Vi har dock några synpunkter för det fortsatta arbetet.
- Energimyndigheten ser positivt på förslaget till uppdrag till Svenska kraftnät för att utreda modellerna vidare, och ser gärna att även de kunskaper som finns hos Energimyndigheten tas till vara i det fortsatta arbetet.
- I rapporten föreslås dels införandet av ny lagstiftning men också att Svenska Kraftnät och Swedac ska utforma ytterligare regelverk kopplat till föreslagen lagstiftning. Innan dessa regelverk finns på plats kommer det finnas osäkerheter som skulle kunna hämma flexibilitetsmarknader, aggregatorer och pilotprojekt. Dessa osäkerheter kan behöva hanteras.
- Det är viktigt att krav som ställs kring mätning i underliggande balanspunkter blir väl avvägda då de riskerar att bli kostnadsdrivande.
- Förslaget kommer leda till komplexare regelverk vilket i sig skapar pedagogiska utmaningar som behöver hanteras där det både är viktigt att ta hänsyn till elmarknadsaktörernas och slutkundernas perspektiv.
- Det är positivt att ta dessa steg för att möjliggöra aggregatorer på elmarknaden. Utvecklingen kommer att ske stegvis och det finns behov att framöver utvärdera att de steg som nu tas i lagstiftningen får avsedd effekt i en snabbt föränderlig omvärld.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten tillstyrker förslagen i rapporten. Energimyndigheten anser att det är viktigt att skapa förutsättningar för flexibilitet på elmarknaden för att möta de utmaningar elsystemet står inför och där anser vi att aggregatorer har en viktig roll att spela. Förslagen i rapporten syftar till att möta kraven i elmarknadsdirektivet och Energimarknadsinspektionen (Ei) har i rapporten identifierat ett behov av att justera svensk lagstiftning för att göra det. I rapporten lämnas lagförslag som öppnar upp för oberoende aggregatorer som tar sitt ekonomiska ansvar för obalanser. Det är positivt att Ei i sammanhanget beaktat NordREGs rekommendationer för att eftersträva en nordisk harmonisering.

Det är svårt att bedöma konsekvenserna av förslagen i rapporten fullt ut, eftersom många detaljer återstår att fastställa i det fortsatta arbetet med att konkretisera de olika modellerna. Energimyndigheten vill dock i vissa delar lämna synpunkter inför det fortsatta arbetet.

Bra att öppna upp för flera alternativ

Energimyndigheten ställer sig positiva till ansatsen att öppna upp för flera olika sätt för aggregatorer att komma in på elmarknaden. Det är viktigt att det finns en tillräcklig bredd i lagstiftningen som möjliggör för de bästa lösningarna för aggregering av olika typer av flexibilitetsresurser. En allt för snäv lagstiftning kan riskera att hindra utvecklingen och styra mot icke optimala lösningar. Det är positivt att Ei vidareutvecklat det förslag kopplat till aggregatorrollen som tidigare lämnades i Ei R2020:02.

Den fortsatta utformningen av modeller

Många frågor kvarstår fortfarande kring den praktiska utformningen av de modeller som föreslås i rapporten, det vill säga dels en balansansvarsmodell med flera balansansvariga kopplade till samma uttags- eller inmatningspunkt, dels en modell där aggregatorn tar ekonomiskt ansvar för de obalanser aggregeringen orsakar genom ett system för ekonomisk kompensation mellan parter. Detaljerna i utformningen kommer ha stor inverkan på vad som i slutändan blir lönsamt och påverkar vilka affärsmodeller som blir attraktiva och kommer därmed styra hur marknaden för aggregatorer kommer utvecklas. Det är därför viktigt att exempelvis kompensationsmekanismen utformas på ett väl avvägt och balanserat sätt. Ei föreslår i rapporten att Svenska kraftnät får ett bemyndigande i lag att ta fram metoden för kompensationsmekanismen samt ett uppdrag om hur modellerna ska implementeras på elmarknaderna. Energimyndigheten ser gärna att Svenska kraftnät vid genomförandet av uppdraget inte bara ska ta till vara de kunskaper som finns hos Ei utan även hos Energimyndigheten. Det pågår bland annat många pilot- och innovationsprojekt inom relevanta områden som Energimyndigheten stödjer.

Viktigt att lagstiftningen går i takt och inte hindrar utvecklingen

I rapporten föreslås att införa ny lagstiftning, samtidigt som de modeller man öppnar upp för inte är utformade ännu. Innan dessa nya regelverk finns på plats uppstår ett glapp som kan medföra osäkerheter som kan hämma den innovation

som behövs för att driva utvecklingen inom flexibilitetsområdet, exempelvis flexibilitetsmarknader, aggregatorer och pilotprojekt. Ett exempel är att det nu införs krav på att en aggregator endast får aktivera tjänster för efterfrågefleksibilitet om någon åtagit sig det ekonomiska ansvaret för obalanserna. Samtidigt införs att ersättningen ska beräknas enligt den metod som Svenska kraftnät föreslås få i uppdrag att ta fram, som potentiellt kommer finnas på plats först flera år framåt i tiden. Energimyndigheten ser en risk att otakten i bestämmelser kan skapa en osäkerhet kring hur dessa aktörer ska agera fram tills att metoden är fastställd. Utvecklingen behöver kunna fortsätta parallellt med att lagstiftningen och metoden för beräkning av ersättning tas fram. Energimyndigheten ser att dessa osäkerheter kan behöva hanteras.

Tillkommande mätning kan bli kostnadsdrivande

Kostnaden för mätningen i en punkt bakom huvudmätaren skulle kunna bli styrande för utvecklingen och vilken metod som kommer väljas för aggregering. Det är därför viktigt att de krav som kommer ställas på mätningen blir väl avvägda. Det är av stor vikt att ha tillförlitliga mätvärden och att hanteringen av dessa sker på ett säkert sätt men det är också viktigt att kostnaden för mätningen inte blir onödigt hög. Energimyndigheten delar förslaget i rapporten att Swedac ska ges i uppdrag att utreda vilket krav på mätvärdeskvalitet som är lämpligt.

Dessutom föreslås i rapporten (s.25) en ändring i mätförordningen som innebär att samma funktionskrav ska gälla för mätaren i en underliggande balanspunkt som idag gäller för mätaren i en anslutningspunkt. Ei föreslås samtidigt få bemyndigande att meddela undantag från dessa krav. Vissa av funktionskraven som gäller idag är rimligtvis inte relevanta eller är onödigt långtgående för dessa underliggande balanspunkter, exempelvis kraven på att kunna registrera elavbrott, krav på kundgränssnitt och att kunna spänningssätta och fränkoppla elanläggningar. Här behöver man noggrant överväga vilka krav som behöver finnas och att kostnaderna inte överstiger nyttorna. Det är dock fortsatt viktigt att se till att mätvärdeshanteringen sker på ett säkert sätt. Energimyndigheten ser därför att det är viktigt att fortsätta arbetet med att utreda undantagen och därmed göra det tydligt för aktörerna vilka krav som kommer ställas på mätningen i dessa punkter.

Komplexare regelverk skapar pedagogiska utmaningar

Förslagen medför att regelverket för elmarknaden tar ett steg mot en ökad komplexitet. Det är förmodligen nödvändigt för att möta en allt komplexare verklighet med fler aktörer på energimarknaderna och nya lösningar som kommer in. Komplexiteten behöver inte vara något negativt i sig utan kan vara nödvändigt, men det är dock viktigt att regelverket blir tydligt och begripligt för aktörerna. Energimyndigheten ser därför att informationsinsatser kan behövas i samband med detta.

Kundens perspektiv

Det är även viktigt att tänka på hur slutkunden påverkas av förslagen. Kunden har ett val om man vill ingå avtal med en aggregator eller inte men för att främja

aktiva kunder behöver det vara så enkelt och begripligt som möjligt. Det är i dagsläget svårt att få en tydlig bild av konsekvenserna av förslagen för den kund som vill bidra med flexibilitetsresurser. Energimyndigheten hade gärna sett ett djupare resonemang i rapporten om detta. Vad kan det innebära för kunden att exempelvis teckna avtal med flera elleverantörer samtidigt eller att inrätta flera balanspunkter i sin anläggning? Även slutkunden möts av en större komplexitet, som medför nya risker och behov av informationsinsatser.

Energiskatten

Energimyndigheten saknar i underlaget ett resonemang kring hur konsekvenserna blir för uttag av energiskatt och moms enligt dessa förslag och hur detta påverkar kunden. Energiskatten tas idag ut på den el som överförs vid en anslutningspunkt. I samband med att det införs möjlighet att skapa balanspunkter som kan ligga bakom anslutningspunkten så öppnar det upp för nya möjligheter för avtal och affärsmodeller som kan påverka prisbilden för kunden. Ur ett mer långsiktigt perspektiv är det också relevant att fundera på om/hur energiskatten tas ut på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn till hur en framtida elmarknad med aggregatorer, ökade dubbelriktade flöden och balanspunkter bakom elmätaren kommer se ut.

Behov av regulatoriska sandlådor?

Inom en föränderlig energimarknad och omvärld kan det ha ett stort värde att genom exempelvis forsknings- och utvecklingssatsningar eller pilotprojekt komma igång med att testa nya lösningar eller modeller i verkligheten. Sådana satsningar kan också ge värdefullt inspel för den fortsatta regelutvecklingen. För att möjliggöra detta kan det finnas behov av att göra tillfälliga specifika undantag i lagstiftningen, s.k. regulatoriska sandlådor. Kopplat till denna rapport skulle det kunna handla om att testa aggregering baserat på relativt enkla mätmetoder som kan tillåtas och testas utan att uppfylla alla krav på mätning eller att prova olika varianter av kompensationsmekanismer mellan aggregator och balansansvarig. Energimyndigheten ser gärna ett övervägande ifall det är relevant att införa något sådant undantag.

Behov av att följa upp utvecklingen och lagstiftningen

Det är viktigt att löpande följa utvecklingen för aggregatorer. Detta är en ny roll som omsätter tjänster på befintliga och nya marknader i ett energisystem som snabbt förändras. Utvecklingen här kommer att ske stegvis och det finns behov att på sikt utvärdera de steg som nu tas i lagstiftningen för att avgöra om effekten blev så som avsågs.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Robert Andrén. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit chefsjurist Rikard Janson, avdelningschef Gustav Ebenå och enhetschef Maria Westrin. Föredragande har varit handläggaren Elin Grahn.

Robert Andrén

Elin Grahn

Detta beslut är elektroniskt signerat i Energimyndighetens
ärendehanteringssystem och saknar därför underskrift